

POSUDEK OPONENTA K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Jméno studenta: RNDr. Ilona Hlavešová

Název diplomové práce: Zdůvodnění věčnosti v časech

Oponent: ThDr. Dalibor Jiří Vik, Ph.D.

V Praze, 2. 8. 2021

Diplomová práce RNDr. Ilony Hlavešové má název „Zdůvodnění věčnosti v časech“ a klade si za cíl „popsat vztah věčnosti v pojetí křesťanského myšlení a časoprostorové struktury v pojetí moderní fyziky“ (s. 8). Snaží se přitom dle vlastních slov navázat na zkoumání teologa Wolfharta Pannenberg (na s. 8 chybně uveden jako „Wolfgang“, ale v poznámce na téže straně a dále je již jméno správně), který chápe otázku po vztahu mezi křesťanským pojmem věčnosti a fyzikálním pojetím časoprostorové struktury vesmíru jako základní problém dialogu mezi teologií a přírodními vědami. Autorka se rozhodla toto téma řešit interdisciplinárně, a to v metodologickém rámci modální logiky, jehož oprávněnost pro užití v teologii dokládá jmény autorů, kteří postupovali obdobným způsobem. Je si nicméně vědoma i určitých limitů tohoto přístupu, zejména pak toho, že logická formalizace pojmů vede nutně vždy k určité redukci toho, k čemu se tímto způsobem vztahujeme (s. 11-12).

Práci jako celek je třeba hodnotit jako vysoce odbornou, najdeme zde celé kapitoly, které jsou v podstatě tvořeny jen matematickými vzorci. Oponent se necítí oprávněn hodnotit správnost či nesprávnost autorčiných vývodů na poli modální logiky, spojené s formalizací filozoficko-teologických pojmů, ani posoudit důkaz bezespornosti „modální cesty“ atd., protože mu k tomu chybí patřičná kompetence v oboru. Jsem ostatně toho názoru, že práce měla být vlastně oponována někým z daného oboru, nebo předložena na jiném pracovišti, které se tímto oborem zabývá a kde by byla možnost autorčiny úvahy posoudit.

Autorka se sice snažila učinit maximum pro to, aby práce byla srozumitelná i potenciálnímu laickému čtenáři, o čemž svědčí bohatý poznámkový aparát, rozvitá vysvětlení pojmů a konečně i připojené přílohy (vysvětlující predikátový počet, důkazy platnosti postulátů „modální cesty“ v „modálním rámci“, atd.), které tvoří cca 35 stran z více než stostránkové práce (!), obávám se však, že i přes tuto snahu zůstává předkládaná práce pro oborového teologa prakticky nečitelná. (Výjimku tvoří závěrečná kapitola (5), kde autorka své výpovědi uvádí částečně do souvislosti s vybranými teologickými koncepcemi věčnosti.) To však nemíním jako výtku, jen jako prosté konstatování. Sám za sebe bych nicméně ocenil, kdyby větší prostor dostala právě diskuse o souvislosti autorčiných závěrů se (současnou) teologií. Autorka např. nepřímou naznačuje, že Tillichovo pojetí je ve své formulaci minimálně nerozporné, snad dokonce obdobné s tím, co ona uvádí jako závěr svého zkoumání o povaze „věčnosti“ (s. 69), jako teologa by mě proto zajímalo, zda tato paralela vznikla u Tillicha čistě spekulativně, anebo na základě znalosti výsledků

přírodovědného bádání? To však opět nemíním jako výtku (rozumím, že autorčiny cíle byly jiné), jen jako naznačení možností a povzbuzení k dalšímu interdisciplinárnímu bádání, v němž by se příště mohlo těžiště přesunout zase třeba pro změnu na společenskovednou, resp. teologickou stránku věci.

Z výše naznačených důvodů mohu proto z pohledu oponenta uvést pouze následující: Práce je na vysoké odborné úrovni. Je dobře strukturována i promyšlena. Autorka si stanovuje jasný cíl, který systematicky sleduje a řeší v rámci kontrolovatelné metody, všechny pojmy jasně definuje a připojuje nezvykle rozvinutý poznámkový aparát. U prací podobného typu na pomezí přírodních věd a teologie býváme velmi často svědky divokého žánrového „crossoveru“, u předkládané práce toto neplatí a autorka se rigorózně drží stanoveného rámce, což je třeba ocenit. Práce obsahuje všechny formální náležitosti kladené na závěrečnou kvalifikační práci, nadto má vynikající jazykovou úroveň a je prakticky bez chyb. Lituji, že nemohu náležitě a do hloubky ocenit i stránku obsahovou.

Navrhuji hodnocení – výborně.

Otázka k diskusi při obhajobě: Jak by autorka interpretovala biblický výrok, že „jeden den u Boha je jako tisíc let“ (Ž 90; 2 Pt 3 ad.) v souvislosti s navrhovanou koncepcí poměru času a věčnosti?

Dalibor Jiří Vik